

Lumo Energia Oy
Hermannin rantatie 2 B
00580 Helsinki

Asia

Lumo Energia Oy:n sähkölaskujen maksullisuus

Asianosainen

Lumo Energia Oy
Hermannin rantatie 2 B
00580 Helsinki

Toimenpidepyynnön tekijä

Kymenlaakson Sähkö Oy

Vireilletulo

25.11.2016

Selostus asiasta

Energiavirastoon on saapunut 25.11.2016 Kymenlaakson Sähkö Oy:n toimenpidepyyntö koskien Lumo Energia Oy:n käytäntöä veloittaa asiakkailtaan paperisesta sähkölaskusta 1,99 euroa kuukaudessa. Paperisesta laskusta veloitettu lisämaksu on käynyt ilmi Lumo Energia Oy:n internet-sivuilta. Toimenpidepyynnön johdosta Energiavirasto on ryhtynyt tutkimaan Lumo Energia Oy:n laskutuskäytännön sähkömarkkinalainmukaisuutta.

Energiavirasto lähetti Lumo Energia Oy:lle selvityspyynnön asiasta 10.2.2017. Energiavirasto pyysi selvitystä erityisesti seuraavista seikoista:

1. Laskuttaako Lumo Energia Oy tällä hetkellä asiakkailtaan paperilaskusta erillistä lisämaksua tai muulla tavoin korkeampaa hintaa kuin muissa laskuvaihtoehdoissa? Onko Lumo Energia Oy:llä ollut aikaisemmin kyseinen laskutuskäytäntö?
2. Jos asiakkailta laskutetaan tai on laskutettu erillistä lisämaksua tai korkeampaa hintaa laskutustavasta riippuen, mihin tämä perustuu/on perustunut? Mitä suoritteita ja kustannuksia lisämaksulla katetaan? Mitä maksutapavaihtoehtoja asiakkailta on valittavissa? Onko lisämaksu vain paperilaskuvaihtoehdossa vai muissakin maksutapavaihtoehdoissa ja onko muiden vaihtoehtojen välillä kustannuseroja?

2156/422/2016

3. Milloin paperilaskusta perittävä lisämaksu on tullut voimaan ja milloin sen käytöstä on mahdollisesti luovuttu? Jos maksun perimisestä on luovuttu, onko se tapahtunut samanaikaisesti vanhojen ennen laskutuskäytännön muuttumista tehtyjen sopimusten ja uusien sopimusten osalta? Onko maksun määrä ollut sama koko ajan vai onko siinä tapahtunut muutoksia?
4. Sovelletaanko tai onko kyseistä laskutuskäytäntöä sovellettu kaikkiin yhtiön sähkönmyyntituotteisiin ja kaikkiin asiakkaisiin, kuluttaja- ja yritysasiakkaat mukaan lukien? Onko paperilaskulisä edelleen käytössä jonkun asiakasryhmän sopimuksissa? Kuinka suurelta asiakasmäärältä paperilaskusta johtuvaa lisämaksua peritään tai on peritty?
5. Onko Lumo Energia Oy palauttanut 1.1.2016 jälkeen paperilaskusta perimiään lisämaksuja asiakkailleen? Pyydämme toimittamaan selvityksen, josta palautukset on todennettavissa.

Energiavirasto myönsi 23.2.2017 lähetetyllä sähköpostiviestillä Lumo Energia Oy:lle sen pyynnöstä lisäaikaa selvityksen toimittamiselle 10.3.2017 asti.

Lumo Energia Oy:n vastaus

Lumo Energia Oy on Energiavirastolle 13.3.2017 toimittamassaan vastineessa todennut katsoeensa, että paperilaskusta aiheutuvien kustannusten jyvittäminen tasaisesti kaikille kuluttaja-asiakkaille olisi epäoikeudenmukaista. Lumo Energia Oy toteaa kuitenkin tulleen vuonna 2016 Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja Energiaviraston paimenkirjeiden johdosta pakotetuksi luopumaan ajattelutavastaan.

Lumo Energia Oy viittaa vastineessaan korkeimman oikeuden päätökseen (S2014/338), jossa korkein oikeus on Elisa Oyj:tä koskien todennut, ettei sopimusehtoa, jonka mukaan paperilaskusta peritään lisämaksua, olisi pidettävä tyypillisesti kohtuuttomana kuluttajasuojalain 3 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Korkein oikeus on ratkaisussaan myös todennut, ettei 1,90 euron maksua paperilaskusta ole katsottava kohtuuttomaksi. Lumo Energia Oy viittaa vastineessaan myös Kilpailu- ja kuluttajaviraston sitoumuspyyntöön (dnro KKV/917/14.08.01.05/2016), jossa virasto on todennut, että "[s]ähköiseen laskutukseen siirtymistä voidaan myös yrityksen toimesta nopeuttaa esimerkiksi siten, että kuluttajille tarjotaan ns. porkkanoita, kun nämä siirtyvät pois paperilaskutuksesta. Tähän on viitattu myös em. energiatehokkuusdirektiiviä koskevassa valmisteluasiakirjeessä, jossa viitataan siihen, että energiayhtiöt voivat antaa loppukäyttäjille jonkin rahallisen edun siirtymisestä sähköiseen laskutukseen."

Lumo Energia Oy on Kilpailu- ja kuluttajaviraston sitoumuspyyntöön viitaten todennut, että "energiayhtiöillä on oikeus hinnoittelussaan huomioida sähkölaskun jakelutavasta koituva kohtuullinen kulu ja hinnoitella tämä sähkölaskulla "porkkanoiden" muodossa. Lumo Energian näkemyksen mukaan paperilaskua koskevasta lisämaksusta sopiminen sellaisten asiakkaiden kanssa, joille sähköinen lasku ei syystä tai toisesta kelpaa, olisi lainatussa KKV:n päätelmässä kuvailtu "porkkana", joka kannustaa kuluttaja-asiakkaita sopimaan sähköyhtiön kanssa maksuttomasta sähköisestä laskutuksesta lisääntyneen energiatehokkuuden nimissä."

Lumo Energia Oy on vastineessaan todennut tulkitsevansa sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momenttia niin, että se ei käsittele laskutustapoja tai laskutustapojen hintaeroja, eikä *"laki suinkaan velvoita vähittäismyymää tarjoamaan paperilaskuja ilmaiseksi tai vastaavalla hinnalla, kuin kustannukseltaan alhaisemmat sähköiset laskut."* Sähkömarkkinalain 69 a §:n osalta Lumo Energia Oy on ilmoittanut tulkitsevansa *"lakia siten, että 69:n mahdollisesti mainitsemaa maksuttomuuden pääsääntöä (mikäli artiklan viidennen momentin voitaisiin katsoa tällaisen maksuttomuuden pääsäännön sisältävän) seuraavassa 69 A:ssa esiintyvää poikkeusta on oikeudenmukaista soveltaa siten, kuin lakiin on selvästi kirjattu, eli vaikka laki maksuttomuudesta puhuukin, voi vähittäismyymä laskutuksessaan esim. kohtuullista paperilaskulisää, tai sähköisen laskun hintaetua (ts. KKV:n kuvailemaa "porkkanaa") hyödyntäen soveltaa maksuttomuuden pääsäännöstä koskevaa selvää poikkeusta: "Maksutapojen ehdoissa voidaan huomioda eri maksutapojen tarjoamisesta vähittäismyymälle aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot.""*

Lisäksi Lumo Energia Oy on vastineessaan todennut, *"ettei viranomaisella ole toislaiseksi ehdotonta oikeutta saada tiedusteltuja tietoja selvitykseensä johtuen erityisesti tässä kirjeessä ("toimenpiteet asiassa", kohta 3) ilmenevästä selvitystä koskevasta epäkohdasta sekä siitä, ettei mikään mitä Energiavirasto on asiassa esittänyt, tee selväksi kohtuullisen paperilaskulisän sähkömarkkinalainvastaisuutta."* Edelleen Lumo Energia Oy on todennut, että *"Laki 69 samoin kuin sen viides, eli viimeinen momentti on astunut voimaan siten, että viidettä momenttia välittömästi täydennetään samaan aikaan voimaan astuneella lain lisäkohdalla 69 A ja Lumo Energia samoin kuin Energiavirasto ovat lain voimaanastuttua veloitettuja lakia koskevissa kysymyksissä noudattamaan lain säädöksiä niille asetetussa soveltamisjärjestyksessä."*

Lumo Energia Oy on vastineen lopussa "Toimenpiteet asiassa" -kohdassa pyytänyt Energiavirastolta lisäselvitystä 69 § 5 momentin ja 69 a §:n tulkinnasta, Energiaviraston koulutusaineistoista ja sähköpostitse Energiavirastolle toimitetusta toimenpidepyynnöstä. Energiavirasto on vastannut esitettyihin kysymyksiin erikseen sähköpostitse 28.3.2017.

Lumo Energia Oy ei ole vastineessaan tarkemmin vastannut Energiaviraston 10.2.2017 päivätyssä selvityspyynnössä sille esitettyihin kysymyksiin. Energiavirasto on 21.4.2017 lähetetyllä sähköpostiviestillä varannut Lumo Energia Oy:lle mahdollisuuden vielä täydentää selvitystään. Lumo Energia Oy on 24.4.2017 lähetetyllä sähköpostiviestillä ilmoittanut, että päätös voidaan antaa ilman lisäselvitystä.

Asiaan liittyvä muu selvitys

Lumo Energia Oy on vastineessaan viitannut Kilpailu- ja kuluttajaviraston lähettämään sitoumuspyyntöön (KKV/917/14.08.01.05/2016). Kilpailu- ja kuluttajavirasto on tutkinut Lumo Energia Oy:n sopimusehdoissaan ilmoittamaa laskutuksen lisämaksua koskevaa ehtoa "Paperilasku (lisämaksu 1,99 €/ lasku)" ja lähettänyt yhtiölle 2.11.2016 päivätyyn sitoumuspyynnön. Yhtiötä on sitoumuspyynnössä kehoitettu palauttamaan asiakkailta paperilaskuista veloitetut maksut ja korjaamaan toimintansa sähkömarkkinalain 69 § 5:n momentin mukaiseksi.

Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Energiaviraston toimivalta

Sähkömarkkinalain (588/2013) 106 §:n 2 momentin mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa sähkömarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä sähkömarkkinalain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista. Valvonnasta säädetään erikseen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013).

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 5 §:n mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetun kansallisen ja unionin lainsäädännön ja viranomaisen määräysten noudattamista sekä hoitaa muut 2 §:ssä tarkoitetussa lainsäädännössä sille annetut tehtävät.

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 9 §:n mukaan Energiaviraston on veloitettava kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteita rikkonut tai laiminlyönyt korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta kyseisen lain 14 §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

Sähkömarkkinalaki (588/2013)

Sähkömarkkinalain (588/2013) 69 §:n 3 momentin mukaan vähittäismyyjän on esitettävä laskussa loppukäyttäjälle erittely siitä, miten sähkön hinta muodostuu, sekä tieto sopimuksen voimassaoloajasta. Sähkön hintaa koskevat tiedot ja arviot on annettava loppukäyttäjälle oikea-aikaisesti ja helposti ymmärrettävässä muodossa.

Sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin mukaan kyseisessä pykälässä tarkoitetut laskut sekä hinta- ja kulutustiedot on annettava loppukäyttäjälle asianmukaisesti ja maksutta. Loppukäyttäjän on halutessaan saatava laskut ja kulutustiedot sähköisinä.

Sähkömarkkinalain 69 a §:n mukaan vähittäismyyjän on tarjottava kuluttajille erilaisia maksutapoja sähkölaskujen maksamiseen. Tarjotuissa vaihtoehtoissa ei saa olla perusteettomia eikä eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. Maksutapojen ehdoissa voidaan huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta vähittäismyyjälle aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot. Jos vähittäismyyjä tarjoaa kuluttajille ennakkomaksujärjestelmää, on järjestelmän heijastettava riittävästi kuluttajan arvioitua todennäköistä vuotuista sähkönkulutusta.

Perustelut

Toimenpidepyynnön tekijän mukaan Lumo Energia Oy on perinyt asiakkailtaan 1,99 euron lisämaksua kuukaudessa paperisesta sähkölaskusta. Asiassa on kysymys siitä, onko erillisen lisämaksun periminen paperisen sähkölaskun valinneilta asiakkailta sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin ja 69 a §:n mukaista.

Sähkömarkkinalain (588/2013) voimaan tullessa 1.9.2013 nykyistä maksutapoja koskevaa 69 a §:ä sisällöllisesti vastaava säännös sisältyi 69 §:n 3 momenttiin. Alkuperäisen hallituksen esityksen (HE 20/2013 vp) 69 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan "[p]ykälään on sisällytetty myös uusi säännös kuluttajille tarjottavista maksutapavaihtoehdoista. Maksutapavaihtoehtoina on kuluttaja-asiakkaalle tarjottava ainakin laskutusjakson mukaiseen kulutukseen perustuvaa maksutapavaihtoehtoa sekä arvioituun todennäköiseen vuotuiseseen sähkönkulutukseen pohjautuvaa tasasuuruisiin maksueriin perustuvaa maksutapavaihtoehtoa. Lähtökohtana laskutuksessa tulisi olla asiakkaan todettuihin lukematietoihin perustuva laskutus silloinkin, kun kuluttaja valitsee tasaerälaskutuksen. Asiakkaalla olisi myös oikeus sähkönkulutustietojensa saantiin siitä riippumatta, mitä laskutustapaa asiakas käyttäisi. Laskutuksen tasaaminen vastaamaan asiakkaan todellisia kulutuslukumia tulisi tehdä vähintään kerran vuodessa. Maksutapavaihtoehdoissa ei saisi olla perusteettomia tai eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, ettei asiakkaalta saisi veloittaa ylimääräistä palvelumaksua asiakkaan valitessa maksutavakseen tasaerälaskutuksen. Vähittäismyyjällä olisi oikeus muuttaa asiakkaalta veloitettavan tasaerän suuruutta muuttaessaan hinnoittelua tai asiakkaan vuotuisen arvioidun kulutuksen määrän muuttuessa. Ehdotettu säännös ei vaikuttaisi siihen, minkälaista sähkötuotetta asiakas käyttäisi. Myös tasaeriin perustuvan maksutavan valinnut asiakas voisi kuulua erilaisten palvelujen piiriin."

Talousvaliokunnan mietinnössä (TaVM 17/2013 vp) 69 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan 57 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin, joiden mukaan "[v]aliokunta esittää, että edellä yleisperusteluissa todetuista syistä pykälän 2 momenttia muutetaan siten, että siitä poistetaan maininnat pakollisista maksutavoista. Edelleen kuluttajille tulisi tarjota erilaisia maksutapoja. Tarjotuissa vaihtoehtoeissa ei saisi olla perusteettomia eikä eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. Maksutapapalveluista voitaisiin periä asiakkailta maksuja. Tällöin maksutapojen ehdoissa voitaisiin myös huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot. Kohtuuttomana maksujen kustannusten erona pidettäisiin myös sellaista tilannetta, jossa asiakkailta perityt maksut muodostaisivat suuruutensa vuoksi tosiasiallisen esteen maksutavan käyttämiselle. Syrjivää olisi esimerkiksi maksun asettaminen vain osalle maksutavoista."

Energiatehokkuusdirektiivin (2012/27/EU) implementoinnin myötä sähkömarkkinalain 69 §:ä muutettiin ja lakiin lisättiin 69 a §. Hallituksen esityksen energiatehokkuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 182/2014 vp, sähkömarkkinalain 69 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan 69 §:n 5 momentissa "on uusi säännös, jolla veloitetaan antamaan pykälässä tarkoitetut laskut ja hinta- ja kulutustiedot loppukäyttäjälle asianmukaisesti ja maksutta. Lisäksi säädetään velvoite laskujen ja kulutustietojen toimittamiseen loppukäyttäjän pyynnöstä sähköisesti. Sähköiseksi katsotaan esimerkiksi lasku sähköpostilla tai pankin e-lasku." Lainkohdan taustalla on energiatehokkuusdirektiivin 11 artiklan 1 kohta, jonka mukaan "[j]äsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjät saavat kaikki energiankulutusta koskevat laskunsa ja laskutustietonsa maksutta ja että loppukäyttäjät saavat myös kulutustietonsa asianmukaisella tavalla ja maksutta."

Talousvaliokunnan mietinnössä (TaVM 23/2014 vp, s. 3) todetaan, että "[h]allituksen esityksessä ehdotetun sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin mukaan laskut sekä hinta- ja kulutustiedot on annettava loppukäyttäjälle asianmukaisesti ja maksutta. Talousvaliokunta pitää hyvänä, että laskun maksuttomuutta koskeva sään-

nös tulee täten selvennetyksi. Valiokunta tähdentää, että laskujen maksuttomuuden ohella sähkömarkkina- laissa säädellään erilaisia maksutapoja. Sähkömarkkina- lain 69 a §:n mukaisesti sähkön vähittäismyyjän on tarjottava kuluttajille erilaisia maksutapoja sähkölaskun maksamiseen. Maksutapojen ehdoissa voidaan huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta vähittäismyyjälle aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot. Talousvaliokunta viittaa tältä osin aiemmassa mietinnössään lausumaansa (TaVM 17/2013 vp — HE 20/2013 vp) ja painottaa, että eri maksutapojen tarjoamisen kannalta riittävänä ei voida pitää esimerkiksi sitä, että kuluttaja saa valita paperilaskun ja sähköisen laskun väliltä, eikä sitä, että kuluttaja saa valita, maksaako laskun verkkopankissa vai muulla tavoin. Kuten mietinnöstä ilmenee, valiokunnan tarkoituksena oli turvata tasalaskutusta vastaavat järjestelyt. Vallinnanmahdollisuuden eri vaihtoehtojen välillä täytyy näin ollen kohdistua siihen, millä tavalla käyttäjä voi tasata sähkölaskuista koituvaa kustannustaakkaa tasaisemmin kalenterivuoden ajalle.”

Esitöistä ilmenee, että maksutapavaihtoehtoilla on tarkoitettu erityisesti laskutus- jakson mukaiseen kulutukseen perustavan laskutuksen ja tasaerälaskutuksen vaihtoehtoja. Edelleen myyjälle aiheutuneiden kustannusten kohtuullisten erojen huomioiminen maksutavoissa on esitöissä kytketty varsin selkeästi näihin vaihtoehtoihin. Maksutavan ja laskutustavan käsitteitä ei ole kuitenkaan lainsäädännössä tarkemmin määritelty. Energiavirasto on 31.3.2014 antamassaan päätöksessä (dnro 973/420/2013) katsonut, että verkonhaltija on tarjoamalla eri laskutustapoja asiakkailleen täyttänyt sähkömarkkinalain silloisen 57 §:n 2 momentin, joka vastaa nykyistä sähkömarkkinalain 57 a §:ä, vaatimukset maksutapavaihtoehtojen tarjoamisesta.

Sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentti, joka on tullut voimaan 1.1.2016 on Energiaviraston näkemyksen mukaan selkeyttänyt oikeustilaa sähkölaskun maksuttomuuden osalta. Talousvaliokunnan mietinnössä (TaVM 23/2014) on 69 §:n 5 momentin osalta todettu yksiselitteisesti, että “[t]alousvaliokunta pitää hyvänä, että *laskun maksuttomuutta koskeva säännös tulee täten selvennetyksi*. Valiokunta tähdentää, että laskujen maksuttomuuden *ohella* sähkömarkkina- laissa säädellään erilaisia maksutapoja” (korostus tässä).

Laskun maksuttomuudesta on sähkömarkkinalakia vastaavasti säädetty myös kaukolämpöä ja kaukojäähdytystä koskien. Näiltä osin energiatehokkuusdirektiivin 11 artiklan 1-kohta on implementoitu energiatehokkuuslain (1429/2014) 22 §:llä. Lainkohdan osalta hallituksen esityksessä (HE 182/2014 vp, energiatehokkuuslain 22 §:n yksityiskohtaiset perustelut) todetaan vielä sähkömarkkinalainkin perustelua yksiselitteisemmin, että “[k]aikki pykälässä tarkoitetut laskut, hinnat ja laskutuksen perusteena olevat kulutustiedot on annettava loppukäyttäjälle maksutta. Maksuttomuus koskisi kaikkia laskujen ja tietojen toimitustapoja.” Sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin ja energiatehokkuuslain 22 §:n taustalla oleva energiatehokkuusdirektiivin 11 artiklan 1 kohdan sanamuoto ei tee eroa eri energiamuotojen välillä. Energiavirasto katsookin, ettei energiatehokkuuslain 22 §:stä poikkeavalle laintulkinnalle laskujen maksuttomuuden osalta ole perusteita sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momenttia sovellettaessa.

Energiaviraston näkemyksen mukaan 69 §:n 5 momentin säännös laskujen maksuttomuudesta on sanamuodoltaan selvä: laskut sekä hinta- ja kulutustiedot on annettava loppukäyttäjälle asianmukaisesti ja maksutta. Lainkohdan taustalla olevan energiatehokkuusdirektiivin (2012/27/EU) 11 artiklan 1 kohdassa jäsenvaltiot

2156/422/2016

velvoitetaan varmistamaan, että loppukäyttäjät saavat kaikki energiankulutusta koskevat laskunsa ja laskutustietonsa maksutta.

Lumo Energia Oy on vastineessaan katsonut, että maksutapojen kustannuserot voidaan sähkömarkkinalain 69 a §:n mukaisesti periä asiakkailta esimerkiksi paperilaskusta maksettavalla lisällä. Lumo Energia Oy on viitannut siihen, että pykälää tulee soveltaa niiden järjestyksen mukaisesti ja niin, että 69 a §:ssä säädetään poikkeuksesta pääsäännöstä.

Energiaviraston näkemyksen mukaan sähkömarkkinalain 69 a §:ä ei voi tulkita niin, että se muodostaisi poikkeuksen 69 §:n 5 momentin laskun maksuttomuutta koskevasta säännöksestä. Mikäli 69 a §:ä tulkittaisiin näin, sähkölaskun maksuttomuuden soveltamisala kaventuisi olennaisesti ja 69 §:n 5 momentin säännös turvaisi laskun maksuttomuuden tosiasiallisesti vain tietyt laskutustavat, eli esimerkiksi sähköisen laskun, valinneille loppukäyttäjille. Tämä olisi säännöksen tavoitteen ja taustalla olevan energiatehokkuusdirektiivin 11 artiklan 1 kohdan vastaista. Energiavirasto katsoo, että paperisen sähkölaskusta perittyä lisämaksua ei myöskään voida pitää Euroopan komission valmisteluasiakirjassa (SWD(2013) 448 final) mainittuna alennuksena tai bonuksena, johon Kilpailu- ja kuluttajaviraston sitoumuspyynnössä on viitattu. Energiavirasto huomauttaa, että kyseisen valmisteluasiakirjan kohdassa 51 on myös erikseen todettu energiatehokkuusdirektiivin 11 artiklan 1 kohdan osalta seuraavasti:

"It follows that energy suppliers or other organisations must themselves bear the costs of producing and delivering bills and billing information to the final customers".

Energiavirasto toteaa, että systemaattisen laintulkinnan kannalta myös säännösten säätämisaikojen voidaan kiinnittää huomiota. Sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentti ja 69 a § ovat tulleet voimaan 1.1.2016 lain sähkömarkkinalain muuttamisesta (1430/2014) mukaisesti. Voimassa olevaa 69 a §:ä vastaavaa säännöstä on kuitenkin sovellettu jo 69 §:n 3 momenttina sähkömarkkinalain voimaantulosta 1.9.2013 alkaen sähkömarkkinalain 117 §:n mukaisesti, ja sen tausta on vuonna 2009 annetun sähkömarkkinadirektiivin (2009/72/EC) liitteessä 1. Sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentilla on puolestaan implementoitu vuonna 2012 annetun energiatehokkuusdirektiivin (2012/27/EU) 11 artiklan 1 kohta. Huolimatta siitä, että pykälät ovat teknisesti tulleet voimaan nykyisessä järjestyksessään samanaikaisesti, 69 §:n 5 momentin säännös ja sen taustalla oleva direktiivi on annettu myöhemmin. *Lex posterior derogat legi priori* -tulkintasäännön mukaisesti 69 §:n 5 momentin voitaisiin katsoa syrjäyttävän myöhemmin voimaan tulleen säännöksenä 69 a §:än siirretyn säännön soveltamisalansa, eli laskujen sekä hinta- ja kulutustietojen antamisen, osalta.

Yllä mainituin perustein Energiavirasto katsoo sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin nojalla, että paperisesta sähkölaskusta tai muista sähkölaskujen laskutustavoista ei voida periä erillistä lisämaksua asiakkailta, vaan laskut on toimitettava kaikille sähkön loppukäyttäjille maksutta, mukaan lukien yritys- ja kuluttaja-asiakkaat.

Energiavirasto toteaa, että korkeimman oikeuden ratkaisussa teleyrityksen paperilaskusta veloittamista maksuista (S2014/338) ei tulkittu sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin säännöstä sähkölaskujen maksuttomuudesta, vaan kyse oli kuluttajansuojalain 3 luvun 1 §:n 1 momentin tulkinnasta. Teleyritysten laskutuksesta ei

ole voimassa vastaavaa erityissääntelyä kuin sähkömarkkinalaissa sähkölaskuista. Korkeimman oikeuden ratkaisulla ei siten ole vaikutusta sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin tulkintaan.

Asiassa saadun selvityksen perusteella Energiavirasto katsoo, että Lumo Energia Oy on toiminut sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin vastaisesti.

Ratkaisu

Lumo Energia Oy on toiminut sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin vastaisesti veloittaessaan lisämaksua niiltä asiakkailtaan, jotka ovat valinneet paperisen sähkölaskun. Mikäli Lumo Energia Oy edelleen soveltaa tällaista käytäntöä, Energiavirasto velvoittaa Lumo Energia Oy:n ryhtymään viipymättä tarpeellisiin toimenpiteisiin sähkömarkkinalain vastaisen menettelyn korjaamiseksi.

Korjaavina toimenpiteinä Energiavirasto velvoittaa Lumo Energia Oy:n varmistamaan, että sen kaikki asiakkaat saavat sähkölaskut maksutta. Energiavirasto velvoittaa Lumo Energia Oy:n palauttamaan sähkömarkkinalain 69 §:n 5 momentin voimaantulon (1.1.2016) jälkeen aiheuttomasti perityt maksut kaikille niille asiakkaille, joilta on peritty lisämaksua paperilaskusta.

Siltä osin kuin päätös koskee virheellisesti perittyjen maksujen palauttamista asiakkaille, päätöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Muilta osin päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Selvitykset edellä mainituista korjaavista toimenpiteistä ja palautetuista maksuista on toimitettava Energiavirastolle viimeistään 60 päivän kuluttua siitä, kun päätös on saanut lainvoiman.

Sovelletut säännökset

Sähkömarkkinalaki (588/2013) 69 § ja 69 a §, 106 §, 117 §

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) 5,9 § ja 38 §

Muutoksenhaku

Valitusosoitus Lumo Energia Oy:lle on päätöksen liitteenä (liite 1).

Toimenpidepyynnön tekijän osalta päätös ei sisällä hallintolainkäyttölain (586/1996) 5 §:ssä tarkoitettua ratkaisua, josta voisi valittaa hallintolainkäyttölain mukaisessa järjestyksessä.

Liitteet Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Jakelu Lumo Energia Oy

Tiedoksi Kymenlaakson Sähkö Oy
Energiateollisuus ry

Maksutta

VALITUSOSOITUS

Muutoksenhakuoikeus

Energiaviraston antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituskelpoisella päätöksellä tarkoitetaan toimenpidettä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Valitusoikeus on sillä, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Valitusviranomainen

Valitusviranomainen Energiaviraston päätökseen on Markkinaoikeus.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, määräaika jatkuu vielä seuraavan arkipäivän.

Valituskirjelmän sisältö

Valitus tehdään kirjallisesti. Markkinaoikeudelle osoitetussa valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta;
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi; sekä
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- muutoksenhaun kohteena oleva päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä;
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta; sekä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu Energiavirastolle tai Markkinaoikeudelle.

Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, jollei päämies ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa. Asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää.

Valituskirjelmän toimittaminen valitusviranomaiselle

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa Markkinaoikeuteen, jonka osoite on:

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI
Faksi: 029 56 43314
Sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Valituskirjelmä voidaan toimittaa valitusviranomaiselle myös postitse.